

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Hai, ngày 23/02/2026.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 350: Người nói chuyện thị phi là người thị phi

Người thị phi là người hay bàn luận chuyện phải trái, tốt xấu của thế gian. Trong Kinh Phật có dạy rằng, những người này mang nghiệp chướng của Ma. Đối với họ, chúng ta cần phải cẩn trọng, nên giữ khoảng cách và viễn ly, chớ nên thân cận. Bởi lẽ, việc tiếp xúc lâu ngày sẽ dễ dàng dẫn khởi nghiệp chướng trong chính bản thân mình. Trước đây, có vài người đi cùng hỗ trợ tôi, họ thường nói năng với âm lượng rất lớn, hay đùa cợt thái quá dẫn đến nói tục và nói sai sự thật. Dù tôi đã nhắc nhở nhiều lần, nhưng một cách vô tình, chính tôi cũng bị ảnh hưởng bởi thói quen nói năng ồn ào của họ.

Chúng ta hãy thử suy ngẫm: Một người có thể đem chuyện thị phi của kẻ khác để kể cho ta nghe, thì khi đến nơi khác, liệu họ có đem chuyện tốt xấu, phải quấy của ta để kể cho người khác hay không? Chắc chắn là có! Cổ đức nói rất hay rằng: “*Người đem chuyện thị phi đến chính là người thị phi*”. Kẻ thích chuyện bao đồng, nói năng tùy tiện chắc chắn không thể là người có tâm tính tốt lành. Người càng có sự tu dưỡng thâm dày thì lời nói càng ít. Một người hằng ngày nói quá nhiều thì nội lực và nguyên khí nhất định sẽ bị tổn giảm.

Trong Kinh Tịnh Độ có câu: “*Ít nói một câu chuyện, niệm nhiều một câu Phật; đánh chết các vọng niệm, pháp thân ta hiển lộ*”. “*Ít nói một câu chuyện*” ở đây nghĩa là tiết chế những chuyện thừa thãi, phù phiếm, vô ích; còn những việc mang lại lợi ích cho chúng sanh thì chúng ta vẫn nên nói. Hãy thử quán sát xem từ sáng đến chiều, chúng ta đã buông ra bao nhiêu lời vô ích? Đặc biệt là trong giao tiếp, ta dễ dàng nhận thấy nội dung câu chuyện của mọi người thường không mang lại giá trị thực tiễn, không liên quan đến đề tài cần thiết, và càng không tương ứng với giáo huấn của Phật, Bồ Tát hay Thánh Hiền.

Ngày nay, số người thấu hiểu giáo huấn của Phật Bồ Tát và Thánh Hiền còn rất ít. Vì vậy, chúng ta phải phát tâm, trước nhất là học tập, rồi tiếp theo là hoàn thiện bản thân để khi đến bất cứ đâu, ta đều có thể chia sẻ những điều phù hợp

với hoàn cảnh. Chẳng hạn, nếu thấy gia đình họ chưa hạnh phúc, con cháu chưa ngoan hiền, chúng ta hãy khéo léo khuyên nhủ, chủ động dẫn dắt câu chuyện để giúp họ tìm thấy con đường xây dựng tổ ấm an vui. Người thế gian khi dẫn chuyện thường sa đà vào thị phi nhân ngã, phải quấy tốt xấu, rồi dẫn đến các ác nghiệp sát, đạo, dâm; chính vì thế, chúng ta phải là người chủ động định hướng câu chuyện.

Đặc biệt vào những ngày Tết, khi tiếp xúc với nhiều người, liệu chúng ta có khơi gợi được những chủ đề về giáo huấn của Phật, về chuẩn mực Thánh Hiền hay đạo hiếu hay không? Đây là những đề tài mà ai ai cũng khao khát được lắng nghe. Ngày Tết chính là cơ hội quý báu để tạo dựng mối tương quan thiện lành với mọi người. Người niệm Phật, học Phật và tu dưỡng chuẩn mực thì phải tự mình làm ra tấm gương sống động về những giá trị đó. Trong khi thế gian mãi mê với những chuyện phải quấy, tốt xấu, thì chúng ta phải kiên trì gieo những hạt mầm phẩm đức và chuẩn mực Thánh Hiền vào lòng người.

Mấy ngày Tết vừa qua, tôi đã cắt rau trong vườn đem tặng cho hàng xóm, ai nấy đều rất hoan hỷ. Đây chính là cách chúng ta gieo yêu thương, gieo trồng nhân cách và lan tỏa các giá trị chuẩn mực. Khi chúng ta sẵn lòng cho đi, chắc chắn sẽ khơi dậy tâm niệm thiện lành và sự sẻ chia của mọi người xung quanh.

Trong những ngày này, khi người thế gian mãi mê tạo nghiệp, chẳng lẽ chúng ta cũng cuốn theo con đường đó hay sao? Khi người ta chìm trong thị phi nhân ngã, phạm trai phá giới, liệu chúng ta cũng buông mình theo thị phi và phá giới hay sao? Những người thế gian chưa học Phật thì không đáng trách, nhưng chúng ta là người học Phật, lẽ nào lại tự tay phá hủy đi hình tượng cao đẹp của một người Phật tử?

Người xưa đã khẳng định rằng: “*Kẻ nói chuyện thị phi chính là người đang kẹt trong vòng thị phi*”. Bên cạnh lời nói, thì chính hành động và việc làm của chúng ta cũng có thể khởi sinh những chuyện phải quấy, tốt xấu hay thị phi. Mọi cử chỉ, việc làm đều phản chiếu rõ nét cảnh giới nội tâm của chính mình. Thông qua những hành động đó, chúng ta có thể khiến người đời tán thán về phẩm hạnh của người học Phật, hoặc ngược lại, khiến họ phải buông lời hủy báng rằng: “*Người học Phật mà lại như vậy sao?*”. Người thế gian không nói nhưng sẽ soi chiếu chúng ta rất rõ, biết chúng ta học Phật bao lâu, ở trong đoàn thể nào. Nếu

họ thấy người học Phật chúng ta có vi phạm, chính họ sẽ không sợ hãi trước những sai phạm của bản thân. Điều này thật là tai hại!

Cho nên Hòa Thượng nói: ***“Ai là người thị phi? Người nói ra lời thị phi là người thị phi và người làm ra việc thị phi cũng là người thị phi. Một người đến nói chuyện phải quấy tốt xấu về ai đó với chúng ta chưa chắc người được nhắc tới đã là xấu mà người đang nói kia mới là người thù địch. Chúng ta cần trọng kẻo bị cuốn vào chuyện phải quấy tốt xấu. Ngày xưa khi có người nói chuyện phải quấy tốt xấu với tôi, tôi chỉ cười và trong lòng tôi biết rất rõ rằng chính người đang nói chuyện phải quấy tốt xấu đó mới là người nhiều chuyện, chắc chắn sẽ không tốt.”***

Có hai vị đệ tử của Hòa Thượng xảy ra tranh cãi rồi cùng đến mách với Ngài. Sau khi sư đệ trình bày xong, Hòa Thượng bảo: ***“Con đúng”***. Một lúc sau, vị sư huynh đến phân bua, Hòa Thượng cũng bảo: ***“Con đúng”***. Người thị giả đứng bên cạnh chứng kiến toàn bộ sự việc, nhận định rằng sư huynh đã sai và đưa ra các dẫn chứng để biện minh cho cái thấy của mình. Hòa Thượng nghe xong cũng mỉm cười nói: ***“Con nói cũng đúng”***. Vậy trong câu chuyện này, rốt cuộc ai mới là người đúng? Qua đó, chúng ta thấy rõ vì sao nhà Phật lại gọi kẻ thích chuyện thị phi là người mang nghiệp chướng của Ma.

Hòa Thượng nói: ***“Khi gặp những người này phải thận trọng! Vì sao vậy? Vì họ nói việc phải quấy của người khác thì khẳng định, ở nơi chỗ người khác, họ sẽ nói việc phải quấy của bạn”***. Hòa Thượng đang nhắc nhở chính chúng ta, bởi trong những cuộc trò chuyện hằng ngày, chỉ cần nói được một lúc là ta lại sa vào việc bàn tán lỗi lầm của người thứ ba. Vì vậy, tốt nhất là nên ít nói chuyện, hạn chế lời thừa thãi và tuyệt đối không nên luận bàn chuyện phải quấy, tốt xấu của người khác. Thường thì con người hay có tâm đồ kị, nên chỉ chăm chăm che bai sở đoản của người mà không biết khen ngợi sở trường của họ.

Vừa rồi có vụ va chạm giao thông mà một người đã hành hung người khác đến tử vong. Đằng sau sự va chạm ấy, căn nguyên sâu xa chính là lòng đồ kị. Mọi mâu thuẫn đôi khi chỉ bắt nguồn từ những định kiến về màu da, hay sự phân biệt giàu nghèo. Những xung đột xảy ra đều xuất phát từ lòng đồ kị mà con người không tự nhận ra. Cho nên, Hòa Thượng dạy chúng ta rằng: ***“Bố thí pháp”*** ngày nay chính là tự mình làm ra tấm gương của người học Phật, người học chuẩn mực

Thánh Hiền, là một người tốt trong một đoàn thể. Giá trị của một đoàn thể sẽ được khẳng định qua chính nhân cách của những con người trong đoàn thể đó.

Khi chúng ta tặng rau đậu, có thể họ không khen ngợi ngay, nhưng họ sẽ âm thầm quan sát xem chúng ta kiên trì được bao lâu. Nếu một lúc nào đó ta dừng lại, họ sẽ cho rằng việc làm của chúng ta chỉ là “*làm màu*”, giả tạo. Chính vì thế, bố thí ngày nay phải làm cho ra một tấm gương thực thụ. Hằng ngày, thế gian có thể diễn các trò thị phi, phải quấy, tốt xấu, thiện ác; chúng ta cũng “*diễn*”, nhưng là diễn bằng sự thật của chính mình. Cuối cùng, thật và giả sẽ tự khắc được phơi bày. Chúng ta làm không phải để cầu danh tiếng hay để người khác biết đến, mà làm một cách tự nhiên như lời Hòa Thượng chỉ dạy: “*Việc tốt cần làm, nên làm, không công không đức.*”

Hòa Thượng nói: “***Chúng ta đối với những người thị phi này nhất định phải giữ khoảng cách. Kính nhi viễn chi – kính trọng nhưng không gần gũi. Chúng ta kính trọng họ nhưng phải giữ khoảng cách đối với họ, tận lực giảm thiểu tạo nghiệp. Trong cuộc sống ngày nay, người tạo nghiệp đa đoan cho nên dẫn đến thiên hạ đại loạn, tai nạn triền miên.***” Nếu chúng ta thân cận với những người thị phi, lâu dần chính chúng ta cũng sẽ bị cuốn vào vòng tạo nghiệp. Người tạo nghiệp đa đoan là người có thể gây ra sai trái ở bất kỳ phương diện nào; và trong mỗi phương diện ấy, hễ ai chỉ biết nghĩ cho bản thân mình thì chắc chắn sẽ gây tổn hại cho người khác. Như thế chính là tạo nghiệp. Lòng người ngày nay vì tham cầu tư lợi mà nhắm mắt làm ngơ trước sự tổn hại cho người khác. Một chút lợi nhỏ có khi tổn hại cho người rất lớn, có khi còn cả sinh mạng của họ.

Do đó, ở bất cứ nơi đâu, chúng ta cũng phải hằng quán chiếu và thực hành những việc chân thật lợi tha – chân thật lợi ích cho quần sanh. Kẻ tạo nghiệp đa đoan vì chỉ thấy cái lợi trước mắt nên chẳng hề màng đến hậu quả khôn lường gây ra cho cộng đồng. Chẳng hạn như ở khu vực tôi sống, nhiều đoạn suối đã bị người ta ngăn đập, be bờ để tư lợi, khiến dòng chảy bị tắc nghẽn. Việc này chắc chắn sẽ dẫn đến ngập úng; một khi “*tức nước vỡ bờ*” thì tai họa là khôn lường. Qua đó mới thấy, ý niệm tư lợi đáng sợ đến dường nào. Là người học Phật, bài học đầu tiên mà chúng ta được dạy chính là phải biết bố thí và học cách cho đi.

Hòa Thượng nói: “***Mỗi chúng ta cần phải tự kiểm điểm, tự phản tỉnh sâu sắc xem trong số những con người tạo nghiệp đa đoan ấy, có hình bóng của***

chính mình hay không? Hiện nay, xã hội không thiếu những kẻ điên đảo, chuyên tìm cầu và ưa thích thực hiện những việc lợi mình hại người. Ngược lại, nếu là một người chân thật tu hành, thì thông qua quán sát hành vi và việc làm, chúng ta sẽ thấy toàn bộ cuộc đời của họ đều là tinh thần xả mình vì người.”

Người mà hằng ngày vẫn nghĩ rằng anh ta phải tranh lợi, phải kiếm lợi cho bản thân, hay muốn lợi mình thì phải tổn hại người khác thì đây là người chưa thông. Người thông rồi là người thông minh, biết đem vật chất chuyển hóa thành phước báu; ngược lại, người thiếu trí tuệ lại đem phước báu của mình đổi lấy vật chất. Người này làm gì cũng phải có lợi, phải có tiền tương xứng thì mới làm. Thay vì lấy phước báu, họ lại lấy vật chất. Thế gian vẫn nói có tiền thì mức cháo, không có tiền thì đồ cháo lại vào nồi, điều này có nghĩa là ở thế gian mọi thứ đều được tính bằng tiền.

Một người mà mọi hành động, việc làm đều đặt lên bàn cân tính toán bằng tiền bạc, liệu người đó có thể là bậc trí nhân, quân tử, có thể thực tâm vì quốc gia, dân tộc hay không? Chắc chắn là không! Họ chỉ là hạng tiểu nhân, là những kẻ phá hoại. Tư tưởng “*lợi mình*” chắc chắn sẽ dẫn đến “*hại người*”, tuyệt đối không bao giờ có kết quả đôi bên cùng có lợi (win-win) theo nghĩa chân chính. Vì sao? Vì ai cũng nghĩ mình phải được lợi nhiều hơn thì đó đã là sự khởi đầu của việc tổn hại người khác rồi.

Hòa Thượng nói: “*Người chân thật tu hành sẽ làm ngược lại để giúp đỡ người chuyên làm những việc phải quý, tốt xấu được giác ngộ*”. Điều này có nghĩa là chúng ta tích cực cho đi vô điều kiện để giúp người tham cầu, tư lợi được giác ngộ. Bài hôm nay, Hòa Thượng khuyên chúng ta rằng người khác đã biểu diễn các trò thị phi, còn chúng ta phải ngược lại, phải diễn những gì tốt đẹp để thế gian hiểu thế nào là người chân thật học Phật, học chuẩn mực Thánh Hiền. Nên nhớ rằng người thế gian, cộng đồng xã hội luôn soi chiếu chúng ta và nếu chúng ta ngưng làm các điều tốt thì họ sẽ ngỡ ngàng và thất vọng: “*Thế gian này có một điểm sáng mà điểm sáng này đã vụt tắt rồi.*” Họ sẽ không còn chỗ để soi chiếu nữa./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!